

Kvinesdal kommunens eierskapsmelding 2024-2027

Vedtatt av Kvinesdal kommunestyre 14.02.2024

Innhold

1. Bakgrunn og formål	3
2. Prinsipper for god eierstyring i Kvinesdal kommune.....	4
3. Eierskapsforvaltning i praksis	11
3.1 Forskjellen mellom eierstyring og selskapsstyring.....	11
3.2 Roller og kontakt mellom aktørene.....	12
3.3 Eiermøter	15
3.4 Mål og rapportering	15
3.5 Tilsyn og kontroll	16
4. Kjennetegn ved de ulike organisasjonsformene	17
4.1 Innledning	17
4.2 Aksjeselskap (AS).....	18
4.3 Interkommunale selskap (IKS).....	19
4.4 Samvirkeforetak (SA).....	19
4.5 Interkommunalt samarbeid	20
4.5.1 Interkommunalt polisk råd	20
4.5.2 Kommunalt oppgavefellesskap (KO).....	20
4.5.3 Vertskommunesamarbeid	20
4.6 Kommunale foretak (KF).....	21
4.7 Organisasjonsformenes forhold til offentlighetsloven, forvaltningsloven, regelverket for offentlige anskaffelser og statsstøtte.....	22
5. Gjennomgang av kommunens eierinteresser	23
5.1 Heleide aksjeselskap	24
5.1.1 ASVO Kvinesdal AS.....	24
5.1.2 Kvinesdal kommunebygg AS.....	24
5.2 Deleide aksjeselskap	25
5.2.1 Amento Holding AS	25
5.2.2 Lister Kompetanse AS.....	26
5.2.3 Lister Nyskaping AS.....	26
5.2.4 Kommunekraft AS.....	27
5.2.5 Varodd AS	27
5.2.6 Visit Sørlandet AS	28
5.2.7 Å Energi AS	28

5.3	Samvirkeforetak (SA)	29
5.3.1	Radio Kvinesdal.....	29
5.4	Kommunalt oppgavefelleskap (KO).....	30
5.4.1	Agder sekretariat KO.....	30
5.4.2	Lister Friluftsråd KO	30
5.5	Interkommunale selskap (IKS)	31
5.5.1	Arkivsenter sør IKS.....	31
5.5.2	Brannvesenet Sør IKS.....	32
5.5.3	Det Digitale Vestre Agder, DDV IKS.....	32
5.5.4	IRS miljø IKS	33
5.5.5	Konsesjonskraft IKS (KIKS)	33
5.5.6	OFA IKS (Offentlig Fellesinnkjøp på Agder).....	34
5.5.7	Sørlandets kommunerevisjon IKS.....	34
5.5.8	Vest-Agder-museet IKS	35

1. Bakgrunn og formål

Det er betydelige verdier og samfunnsoppgaver som blir forvaltet utenfor Kvinesdal kommunes ordinære forvaltning. Dette skjer i form av aksjeselskaper, interkommunale selskaper, andre selvstendige rettssubjekter eller andre former for samarbeid. Betingelsene for styring og kontroll blir endret. Kommunestyret får en eierrolle, som skiller seg fra de andre folkevalgt-rollene. Styringen må skje gjennom eierorganet, som er generalforsamling (AS), representantskap (IKS) eller årsmøte (SA).

Kommuneloven § 26-1 stiller krav om at kommunestyret minst en gang i valgperioden skal vedta en eierskapsmelding. Kvinesdal kommunens eierpoltikk gjennomgås tidlig i hver kommunestyreperiode og etableres for en 4-årsperiode. Eierpolitikken kan likevel justeres ved behov i løpet av perioden som følge av endringer i overordnede rammer for eierstyring.

Kommuneloven krever at eierskapsmeldinga minst skal inneholde:

- Kommunens prinsipper for eierstyring.
- Oversikt over selskaper, kommunale foretak og andre virksomheter kommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser i.
- Kommunens formål med sine eierinteresser.

Formålet med eierskapsmeldinga er å legge grunnlaget for en målrettet, forutsigbar og langsiktig eierskapspolitikk.

Eierskapsmeldinga skal gi politikerne en oversikt og bevissthet rundt kommunens eierrolle slik at man sikrer en god demokratisk kontroll over eierinteressene. Videre skal eierskapsmeldinga gi føringer for hvordan kommunen skal utøve sitt eierskap og skal bidra til at kommunen fremstår som en tydelig og forutsigbar eier. I eierskapsmeldinga blir det stilt enkelte krav til hvilken informasjon som årlig skal rapporteres til kommunen som eier, slik at kommunen kan kontrollere at prinsippene blir praktisert.

Eierskapsmeldinga gjelder alle virksomheter kommunen har eierskap i, både aksjeselskap, interkommunale selskap, interkommunale samarbeid og samvirkeforetak. I eierskapsmeldinga blir «virksomhet» brukt som en samlebetegnelse på disse organisasjonsformene. Stiftelser blir ikke nærmere omtalt, fordi stiftelser er selvstendige og ikke kan underlegges noen form for eierstyring.

Eierskapsmeldinga består av 5 kapitler. Kommunens prinsipper for god eierstyring fastsettes i kapittel 2. Eierstyring i praksis blir beskrevet i kapittel 3. Kjennetegn ved de ulike organisasjonsformene gjennomgås i kapittel 4. Uten inngående kunnskap til organisasjonsformene, anbefales det å lese dette kapitlet først. I kapittel 5 gis en presentasjon av virksomhetene som Kvinesdal kommune har eierinteresser i. Her gis også en beskrivelse av Kvinesdal kommunens formål med sine eierinteresser i den enkelte virksomhet.

2. Prinsipper for god eierstyring i Kvinesdal kommune

Som eier er det viktig å nedfelle noen grunnleggende prinsipper for kommunens eierskap. Gjennom prinsippene tydeliggjør kommunen sin rolle som profesjonell eier, og sine forventninger til selskapene. På nasjonalt nivå er det utarbeidet forskjellige anbefalinger til god eierstyring av selskaper i Norge. KS har utarbeidet anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll¹. Norsk utvalg for eierstyring og selskapsstyring (NUES) har utarbeidet anbefalinger for de børsnoterte selskapene. Kvinesdal kommune har eierinteresser i et børsnotert selskap, Å Energi AS. Selskapet følger NUES sine anbefalinger så langt det er hensiktsmessig. KS anbefalinger er vektlagt ved utforming av Kvinesdal kommunens prinsipper for god eierstyring.

Kvinesdal kommunes eierskapspolitikk kan sammenfattes i 12 overordnede prinsipper for eierstyring. Prinsippene for eierstyring skal bidra til at utøvelsen av kommunes eierskap blir forutsigbart, strategisk og langsiktig, og gjelder uavhengig av organisasjonsform. Det betyr at prinsippene legges til grunn for alle virksomheter kommune har eierinteresser i.

Kvinesdal kommunens 12 prinsipper for god eierstyring

1. Valg av **organisasjonsform** skal tilpasses formål og behov.
2. Det skal være **åpenhet** rundt Kvinesdal kommunes eierskap.
3. Kommunens **eierstyring** skal utøves gjennom eierorganene.
4. Kommunen fastsetter langsiktige **mål** for virksomhetene, som styret er ansvarlig for å realisere.
5. Virksomheten skal sikre god **informasjonsflyt** til eierne.
6. Virksomheten skal sørge for effektiv **organisering og ressursforvaltning**.
7. Virksomheten skal opptre som **ansvarlig samfunnsaktør**.
8. Virksomheten skal bidra til å nå **FNs bærekraftsmål**.
9. **Styresammensettingen** skal kjennetegnes av relevant kompetanse, kapasitet og mangfold ut fra den enkeltes virksomhets formål og egenart.
10. **Godtgjørelse** til styret og daglig leder skal være forholdsmessig.
11. Styret skal ha en aktiv rolle knyttet til **rapportering og oppfølging**.
12. Styret skal sørge for god **internkontroll og risikostyring**.

¹ KS anbefalinger om eierstyring er nedfelt i heftet «Anbefalinger om eierskap, selskapsdannelse og kontroll» fra 2023.

Prinsippene for god eierstyringen fordeles på krav som stilles til kommunens som eier (1-4) og krav som rettes mot virksomheten (5-12). Skillet er ikke absolutt, og enkelte av prinsippene gjelder både for kommunen og for virksomhetene.

Prinsipp 1: Valg av organisasjonsform skal tilpasses formål og behov

Før kommunestyret beslutter å opprette en virksomhet må det foreligge en analyse av hva kommunen ønsker å oppnå ved å velge en annen organisasjonsform enn tradisjonell organisering innenfor egen kommunestruktur. Det er eiers ansvar å sikre en organisasjonsform som er tilpasset virksomhetens formål, eierstyringsbehov, markedsforhold og konkurranseregulering, herunder regelverket om offentlig støtte.

Ved valg av organisasjonsform må det tas i betraktning at det vil være ulik politisk styringsmulighet ved forskjellige typer organisasjonsmodeller. Når virksomhetene har økende grad av selvstendighet, reduseres muligheten til direkte politisk styring. Tilsvarende gjelder hvis det etableres datterselskap. Avveiningen må gjøres konkret for de enkelte virksomhetene og disse er nærmere beskrevet i kapittel 4 i eierskapsmeldinga.

Kvinesdal kommune bør kun ha eierandeler i selskaper hvis slikt eierskap er den beste løsningen for å ivareta ulike behov som kommunen har. Kommunens eierandeler i virksomheter bør ikke være større enn det som er nødvendig ut fra begrunnelsen og formålet med eierskapet.

Kommunen skal jevnlig vurdere om formålet med det enkelte eierskapet fortsatt er aktuelt og relevant. Kommunen bør sammen med virksomhetens styre, i tillegg vurdere om virksomheten til enhver tid har en hensiktsmessig organisasjonsform. I tilfeller der kommunens begrunnelse for eierskapet har falt bort, bør kommunen revurdere sitt eierskap helt eller delvis gjennom salg eller avvikling.

Prinsipp 2: Det skal være åpenhet rundt Kvinesdal kommunens eierskap

Det er viktig at det er åpenhet knyttet til eierskapet, slik at innbyggerne, medeiere og andre kan se hvordan kommunen håndterer eierskapet. Åpenhet skaper forutsigbarhet, tillit og ivaretar demokratiske hensyn. Det er i hovedsak kommuneloven og offentlighetsloven som vil være styrende for hvordan kommunen og kommunale selskap praktiserer åpenhet og innsyn.

Samtidig som kommunen skal praktisere åpenhet, skal den være en profesjonell og ansvarlig eier. Kommunen må kunne ha en fortrolig dialog med virksomhetene for å kunne forvalte eierskapet godt. Det kan innebære at dokumenter må unntas offentlighet når disse er forretningssensitive eller bør unntas av andre grunner.

Kommunen skal årlig motta en orientering om de enkelte virksomheters utvikling. I tillegg skal virksomheter hvor kommunen er eneeier eller har vesentlige eierinteresser, rapportere ekstraordinære hendelser og økonomiske resultater som er av vesentlig betydning for kommunen som eier.

Prinsipp 3: Kommunens eierstyring skal utøves gjennom eierorganene

Kommunestyret utøver indirekte styring av virksomheten ved å oppnevne kommunens representant til eierorganet. Det følger av kommuneloven at det er ordfører eller varaordfører som representerer kommunen på disse møtene hvis ikke kommunestyret har valgt noen andre. Representanten er pliktig til å handle innenfor de rammene som kommunestyret/formannskapet har trukket opp.

Kommunen skal fremme sine eierinteresser i eierorganet, som er det øverste organet i virksomheten. Alle saker som skal behandles i eierorganet skal som utgangspunkt bli oversendt til kommunen i så god tid at kommunen har mulighet til å behandle disse i folkevalgte organer i forkant av møtene. På den måten vil kommunens stemmeavgivning i eierorganet gjenspeile det politiske flertallet i Kvinesdal kommune. Dersom det ikke foreligger konkrete instruksjoner eller signaler fra kommunestyret/formannskapet, skal kommunens representant avgi stemme innenfor loven, vedtekter/selskapsavtale og alminnelige krav til lojalitet mot virksomheten og Kvinesdal kommune.

Prinsipp 4: Kommunen fastsetter langsiktige mål for virksomhetene som styret er ansvarlig for å realisere

Det er kommunen som eier som skal definere mål for virksomheten og stille krav til hva virksomheten skal levere. Kommunes mål og strategier for virksomhetene skal komme til uttrykk gjennom godkjente vedtekter, selskapsavtaler, aksjonæravtaler og strategidokumenter. Disse generelle styringsdokumentene bør kommunestyret revidere jevnlig, for å påse at disse er hensiktsmessige og i tråd med gjeldende mål. Videre skal kommunens mål komme til uttrykk på generalforsamling eller representantskapsmøte. I tillegg kan kommunes mål komme til uttrykk gjennom eventuelle avkastningskrav, krav til effektivitet og utbytteforventninger. Slike krav vil også bidra til at kommunen sikrer at virksomheten har en forsvarlig kapitalstruktur/egenkapital tilpasset deres situasjon og kommunens formål med eierskapet.

I mange av eierposisjonene til Kvinesdal kommune ligger det imidlertid til grunn andre mål enn forventninger om økonomisk avkastning. Her skal andre definerte mål fremheves, hvor avkastningsforventninger eksempelvis kan bli erstattet av ideelle formål eller kvaliteten på konkrete tjenester. Kommunen vil ikke fastsette avkastningskrav for selskaper som baserer virksomheten på tilskudd fra eierne. Det vil likevel stilles resultatkrav, herunder krav til effektiv drift.

Det er styret som er ansvarlig for å realisere de målene som eier fastsetter. Når kommunen har fremsatt sine målsettinger, må virksomheten få mulighet og frihet til å realisere målene.

Prinsipp 5: Virksomheten skal sikre god informasjonsflyt til eierne

Styret og daglig leder skal sørge for god informasjonsflyt til eierne, slik at kommunen får tilstrekkelig tid til å behandle aktuelle saker. Saker til behandling i eierorganet

(generalforsamling/representantskapet/årsmøtet) skal i tråd med prinsipp 3 først behandles i formannskapet.

For å sikre tid til demokratisk forankring, bør bestemmelser om innkallingsfrist til eierorganet tas inn i vedtektene eller selskapsavtalen. Innkalling og saksdokumenter til generalforsamling og årsmøte skal som hovedregel sendes minst 4 uker før møtet. For interkommunale selskap skal innkalling og saksdokumenter sendes med minst 4 ukers varsel.

Dokumentene sendes valgte representant (ordfører/varaordfører/andre valgt av kommunestyret) og postmottak i Kvinesdal kommune. Virksomheten bør også oversende annen informasjon som er av betydning for kommunen som eier, herunder innkalling og protokoller fra styremøter hvor vesentlige saker er til behandling. Innholdsmessig skal saksdokumentene fra virksomheten være relevant, tydelig og korrekt, slik at kommunen mottar tilstrekkelig informasjon for å ta saken til behandling.

Virksomheten skal for øvrig legge til rette for god og regelmessig dialog med eier. Som utgangspunkt skal det holdes jevnlig uformelle eiermøter, se kapittel 3.3.

Prinsipp 6: Virksomheten skal sørge for effektiv organisering og ressursforvaltning

Kommunen forventer at virksomhetene har en effektiv organisasjons- og beslutningsstruktur, med evne til å gjennomføre omstillinger ved behov. Det inngår i styrets oppgave å vurdere om virksomheten er forsvarlig og hensiktsmessig organisert og om ressursene blir brukt på en god måte. Virksomheter som utfører forvaltningsoppgaver skjermet fra konkurranse, samtidig som de driver virksomhet i konkurranse med andre, bør skille disse. På enkelte områder er et slikt skille lovpålagt. Den konkurranseutsatte virksomheten skal som utgangspunkt stå økonomisk på egne bein, og må ikke bli subsidiert av offentlige midler gjennom eksempelvis rimelig husleie, lån av utstyr mv.

Prinsipp 7: Virksomheten skal opptre som ansvarlig samfunnsaktør

Generelt

Selskapene skal opptre som en ansvarlig samfunnsaktør. Med samfunnsansvar menes her selskapets ansvar for mennesker, samfunn, klima og miljø, og omhandler blant annet menneskerettigheter, antikorrupsjon, arbeidsforhold, HMS, diskriminering og miljømessige forhold. Styrenes arbeid med samfunnsansvar må være forholdsmessig med hensyn til virksomhetenes størrelse og kompleksitet.

Klima og miljø

Kommunalt eide selskaper er en del av kommunens virkemidler for å nå kommunens målsettinger innenfor klima og miljø, slik de er beskrevet i *Kommuneplanens samfunnsdel 2022-2040*. Kvinesdal kommunen forventer at virksomheter tar miljø- og klimaansvar.

Selskapene skal gjennomgå sin virksomhet og etablere målsettinger for klima, miljø og energi, samt beskrive relevante tiltak. Ved investeringer må omstillingen til

lavutslippssamfunnet vektlegges i planleggingen. På sikt bør klima, miljø og energi omtales i selskapets rapportering til kommunen.

Etikk og antikorrupsjon

Kommunale selskaper og virksomheter forvalter fellesskapets ressurser, og det er viktig for kommunens omdømme at forvaltningen skjer på en forsvarlig og etisk måte. Kvinesdal kommune forventer at virksomhetene utarbeider etiske retningslinjer, og at disse revideres jevnlig og forankres godt i virksomheten. Videre forventes det nulltoleransen for korrupsjon. Strenge krav til åpenhet og offentlighet er et virkemiddel mot korrupsjon. Kommunen er opptatt av at virksomheter som kommunen har eierinteresser i er åpne om dilemmaer knyttet til korrupsjon, interessekonflikter og inhabilitet.

Et anstendig arbeidsliv med plass til alle

Kvinesdal kommunen forventer at virksomheter bidrar til et anstendig arbeidsliv som fremmer grunnleggende og universelle arbeidstakerrettigheter, jobbskaping og sysselsetting, sosial beskyttelse og sosial dialog mellom partene i arbeidslivet.

Prinsipp 8: Virksomheten skal bidra til å nå FNs bærekraftsmål

FNs bærekraftsmål er den overordnede rammen for utviklingen av Kvinesdalsamfunnet. I *Kommuneplanens samfunnsdel 2022-2040* er 9 av de 17 bærekraftsmålene valgt ut og gitt særlig prioritet:

Figur 1: Kvinesdal kommunens prioriterte brækraftsmål mot 2040.

Flere aktører må samarbeide om å skape nye teknologiske løsninger og nye måter å samhandle på slik at virksomhetene imøtekommer framtidens behov for tjenester på en bærekraftig måte. Der Kvinesdal kommune ikke er majoritetseier, skal kommunens eierrepresentant arbeide for at målsettingen blir oppfylt. Selskap hvor kommunen er majoritetseier, bør kartlegge og synliggjøre hvordan virksomheten skal bidra til å nå FNs

bærekraftmål.

Prinsipp 9: Styresammensetningen skal kjennetegnes av relevant kompetanse, kapasitet og mangfold ut fra den enkelte virksomhets formål og egenart

Sammensetningen av styret skal være tilpasset virksomhetens behov. Det innebærer at styremedlemmene må ha nødvendig kompetanse til å kunne bidra til å realisere eiers målsettinger. Styret bør årlig vurdere egen kompetanse.

Valg av styret bør skje etter forslag fra en valgkomité, som vil sikre gjennomtenkte prosesser ved valg av kandidater. Ordningen med valgkomité bør vedtektsfestes eller framgå av selskapsavtalen. Det er valgkomiteen, på oppdrag fra eierorganet, som foreslår kandidater til styret. Det skal tilstrebes at styret har en balansert kjønnsrepresentasjon selv om det ikke er et lovpålagt krav. Der styret har vararepresentanter, bør ordningen med numerisk vara benyttes for å sikre kontinuitet og kompetanse.

Styrene i selskapene må sammensettes slik at de kan handle uavhengig av særinteresser. Forvaltningslovens § 6 om ugildhet fastslår at ingen kommunalt ansatt eller folkevalgt skal håndtere saker i kommunen som gjelder et selskap der de selv er styremedlem, der selskap er fullt ut offentlig eid. Dette innebærer at ledere og styremedlemmer i selskapet ikke kan delta når kommunestyret behandler saker hvor selskapet er part.

For å unngå habilitets- og interessekonflikter, skal verken ordfører eller kommunedirektør velges inn i styrene. Videre bør ikke styremedlemmer i morselskap sitte som styremedlem i datterselskap. Sittende styremedlemmer bør ikke påta seg særskilte oppgaver for selskapet/foretaket, i tillegg til styrevervet.

Generalforsamling eller representantskapet i den enkelte virksomhet bør vedta å slutte seg til Styrevervregisteret i KS. Styremedlemmene bør registreres inn i Styrevervregisteret.

Alle virksomhetene bør vurdere behovet for å tegne styreansvarsforsikring for medlemmene i organets styre. Virksomheten bør gi styremedlemmer ekstern styreopplæring ved behov.

Prinsipp 10: Godtgjørelse til styret og daglig leder skal være forholdsmessige

Det er eierorganet (generalforsamling for AS/representantskapet for IKS) som fastsetter styrehonorarer. Godtgjørelse til styretsmedlemmer bør være på et moderat nivå, men samtidig framstå som rimelig ut ifra styrets ansvar, kompetanse, forventet tidsbruk og arbeidets kompleksitet. Godtgjørelsen til styrets leder bør generelt ligge høyere enn godtgjørelsen til alminnelige styremedlemmer. Størrelsen på styregodtgjørelsene må vurderes i det enkelte tilfellet.

Det er styret som vedtar daglig leders lønn. Kommunen forventer at styret utviser moderasjon ved fastsetting av lønn til ledende ansatte. Ved lønnsregulering bør man ta utgangspunkt i å følge den alminnelige lønnsutviklingen i Norge.

Prinsipp 11: Styret skal ha en aktiv rolle knyttet til rapportering og oppfølging

Styret har det overordnede ansvaret for forvaltningen av virksomheten, og Kvinesdal kommune forventer at styret tar en aktiv rolle overfor eierne og den daglige ledelsen i sitt arbeid.

Styret skal sikre tilfredsstillende rapportering til eierne. Kommunen skal til enhver tid ha oppdatert og korrekt informasjon om virksomheten, organiseringen og resultatene. En slik rapportering danner grunnlaget for en aktiv og forutsigbar eieroppfølging.

Styret bør videre sørge for rutiner og retningslinjer for å sikre god oppfølging og selskapsledelse. Rutinene må tilpasses den enkelte virksomhet. Kommunen forventer at styret fastsetter en årlig plan for sitt arbeid, med særlig vekt på mål, strategi og gjennomføring.

Styret skal så langt det er hensiktsmessig legge fram en langsiktig strategiplan for virksomheten, minimum hvert 4 år. Styret skal sørge for at strategiplanen blir forankret hos kommunen som eier. Dette innebærer at styret må sørge for at eier får informasjon om strategiplanen i god tid før denne skal opp til behandling, slik at de langsiktige strategiene blir gjenstand for politisk behandling. Eiermøter kan i den sammenheng benyttes dersom det er behov for uformell informasjonsutveksling, forventningsavklaringer mv.

Styrets rapportering og oppfølging skal være i tråd med lovkrav, kommunens fastsatte mål og kommunens forventninger i eierskapsmeldinga, se også «Mål og rapportering» i kapittel 3.4.

Prinsipp 12: Styret skal sørge for god internkontroll og risikostyring

Styret skal føre tilsyn med virksomheten. Det innebærer at styret skal sørge for at virksomheten har god internkontroll og hensiktsmessige systemer for risikostyring som er tilpasset virksomheten.

Styret skal foreta en årlig gjennomgang av virksomhetens viktigste risikoområder. Risikostyring skal være med på å identifisere og håndtere ulike typer risiko. Internkontrollen skal blant annet bidra til en målrettet og kostnadseffektiv drift, sikre kvaliteten på virksomhetens rapportering, sikre at virksomheten blir forvaltet i tråd med eierens vedtak og intensjoner, forhindre korrupsjon, sikre retningslinjer for etikk og samfunnsansvar, samt sikre at virksomheten opererer i samsvar med relevant regelverk.

Styret må sørge for å avklare om virksomheten er omfattet av forvaltningsloven, offentlighetsloven og anskaffelsesregelverket, se kapittel 4.7.

3. Eierskapsforvaltning i praksis

3.1 Forskjellen mellom eierstyring og selskapsstyring

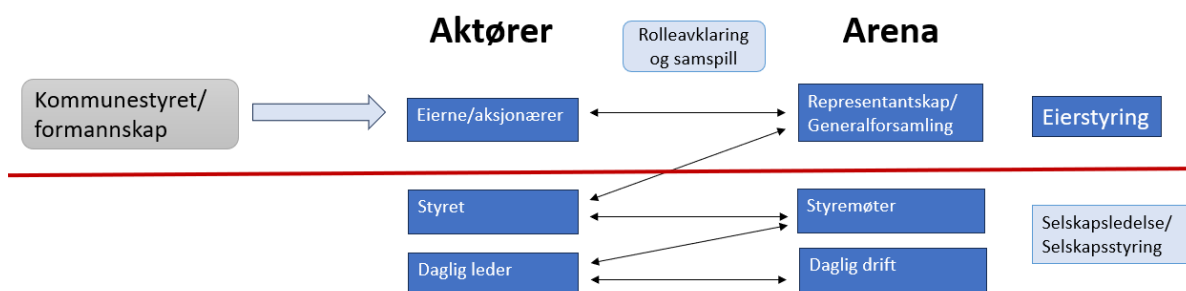
Selskapsretten bygger på et prinsipp hvor eier har en tilbaketrukket rolle, og driften og ledelsen av virksomheten er overlatt til et styre man har tillitt til. De folkevalgte må derfor være bevisst rollefordelingen mellom eier på den ene siden og virksomhetens ledelse bestående av styret og daglig leder på den andre.

Med begrepet **eierstyring** menes den styring kommunen har med sine virksomheter, og den måten kommunen forvalter sitt eierskap på. Eiers sterkeste påvirkning er å definere virksomhetens *formål* og stille krav til hva virksomheten skal levere. Rammene for formålet er nedfelt i vedtektene eller selskapsavtalen, samt i generalforsamling eller representantskap. Eierstyringen kommer også til uttrykk ved valg av styre i virksomheten. I tillegg kan eier drive aktiv eierstyring gjennom eieravtaler og instruksjer.

Selskapsstyring gjelder styring av selve virksomheten og hører under styret og daglig leder. Oppgaven til virksomhetens styre og administrasjon er å planlegge, forvalte og drive foretaket innenfor en ytre ramme som er trukket opp av eier. Denne ytre rammen består av eierstrategi, eierskapsmelding, vedtekter/selskapsavtale og vedtak på generalforsamlingen/representantskapet. Styret og daglig leder er på denne måten ansvarlig for den daglige driften av selskapet uten direkte inngripen fra eierne.

Dersom eier detaljstyrer selskapet, kan det føre til en utydeliggjøring av den ansvarsfordeling som selskapsretten legger opp til. Balansen mellom eierstyring og frihet for foretaksledelsen må eier ta stilling til ut fra virksomheten som drives. Kommunen har ikke formell instruksjonsrett direkte overfor styrerepresentanter i IKS eller AS.

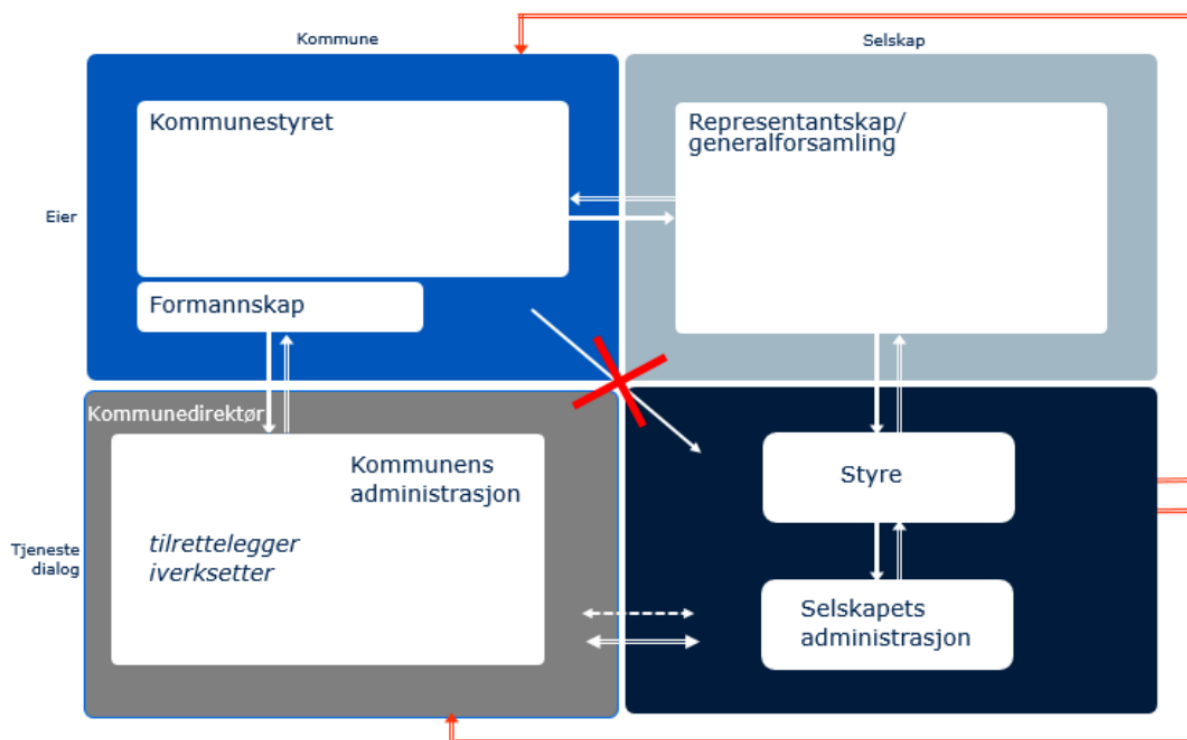
Forskjellen mellom eierstyring og selskapsstyring er illustrert i figur 2.

Figur 2: Kommunens eierstyring skjer gjennom valgte eierrepresentanter på eiermøter, mens selskapsstyring skjer gjennom styremøter og den daglige driften.

3.2 Roller og kontakt mellom aktørene

Løpende eierskapsforvaltning innebærer regelmessig og formalisert kontakt mellom kommunen og virksomhetene. Hvordan kontakten foregår mellom de ulike aktørene er vist i figur 3.

Figur 3: Kontaktlinjer mellom ulike aktører i eierskapsforvaltningen, hvor kommunens eierstyring skal skje gjennom representantskapet/generalforsamlingen.

Det er viktig å ha klart for seg hvem som har hvilke roller i henholdsvis eierstyringen og i selskapsstyringen. Rollefordelingen mellom kommunestyret, formannskapet og kommuneadministrasjonen, samt styret og daglig leder er beskrevet nedenfor.

Kommunestyret

Kommunestyret er ansvarlig for at kommunens eierskap utøves på en forsvarlig måte. Kommunestyret har tilsyns- og kontrollansvar for å sikre at kommunen som eier når sine mål, at regelverket etterleves og at etiske hensyn ivaretas. Kontrollen utføres blant annet gjennom regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.

Eierskapsmeldinga skal vedtas av kommunestyret minst en gang i valgperioden. Det skal gjennomføres nødvendig opplæring av folkevalgte om eier- og selskapsstyring minst én gang i hver valgperiode. I tillegg skal administrasjonen gi kommunestyret en årlig oppdatering om virksomhetenes økonomiske situasjon, eventuelt andre spesielle forhold, og sette fokus på hva kommunen vil med de aktuelle eierskap.

Kommunen må ha en aktiv holdning til eierskapet samlet og til eierskapet i hvert enkelt selskap, slik at de verdiene og oppgavene som ligger i selskapene forvaltes til det beste for kommunens innbyggere.

Kommunestyret kan delegere sin myndighet til underordnet organ. Delegert myndighet skal utøves innenfor rammene som settes i denne eierskapsmeldinga, samt eventuelt andre føringer fastsatt av kommunestyret. Saker av stor prinsipiell og politisk betydning skal likevel forelegges kommunestyret for avgjørelse.

Formannskapet

Formannskapet er delegert myndighet til å utøve løpende eierstyring på vegne av kommunen og skal sikre at eierrollen utøves på en helhetlig måte.

Kvinesdal kommune skal legge til rette for demokratisk styring ved at alle saker til generalforsamlinger og representantskapet i forkant presenteres og eventuelt drøftes i formannskapet. På den måten forankres folkevalgtes innstilling til de aktuelle sakene og kommunens representanter i møter har mulighet til å fremme eiers reelle syn.

Videre bør utvalgte aksjeselskap (AS) og interkommunalt selskap (IKS) gi formannskapet en presentasjon av egen virksomhet i løpet av valgperioden. Presentasjonen skal gi formannskapet grunnlag for å kontrollere at selskapet driver virksomheten i tråd med selskapets formål og kommunens mål med eierskapet. Det skal orienteres om selskapets strategi og eventuelle utfordringer.

Kommunens administrasjon

Kommunedirektøren skal legge til rette for oppfølging av kommunens eierskap. Ved eierskapsforvaltningen innebærer dette:

- Iverksette kommunestyrets/formannskapets vedtatte eierskapspolitikk.
- Forberede eiersaker til politisk behandling.
- Bistå ordfører og andre i utøvelsen av eierstyring, herunder forberede og eventuelt delta på generalforsamling/representantskapsmøter og eiermøter.
- Ha løpende kontakt med virksomhetene utenom møter i eierorganer.
- Internkontroll.
- Oppdatere Eierskapsmeldinga.

Kommunedirektøren har ingen instruksjonsmyndighet ovenfor virksomhetene, men skal påse at det etableres gode administrative rutiner mellom virksomhetene og kommunens administrasjon.

Utøvende eierorgan (generalforsamling/representantskap/årsmøte)

All eierstyring skjer gjennom eierorganet, som er generalforsamling for aksjeselskap, representantskapet for interkommunale selskap, interkommunale politiske råd og kommunale oppgavefelleskap og årsmøte for samvirkeforetak. Kommunens eierinteresser blir ivaretatt ved å delta i disse eierorganene med kommunale representanter valgt av kommunestyret.

Eierorganet skal sikre at eiernes overordnede interesser blir ivaretatt, formulere klare mål for virksomheten og velge det rette styret.

For aksjeselskaper skal eier i generalforsamling godkjenne årsregnskap og årsberetning, herunder utdeling av utbytte. For interkommunale selskaper skal eier gjennom representantskapet i tillegg fastsette budsjett, økonomiplan, fatte vedtak om pantsettelse av fast eiendom eller andre større kapitalinvesteringer, samt fatte vedtak om investeringer som er av vesentlig betydning for selskapet eller en eller flere av deltakerne.

Representantskapet i interkommunale selskaper er tillagt noe mer myndighet enn generalforsamlingen i et aksjeselskap. Representantskapets medlemmer er personlig valgt/oppnevnt for 4 år om ikke annet er fastsatt i selskapsavtalen.

Styret

Styret er et kollegium som i felleskap skal realisere selskapets mål. Styret har totalansvaret for ledelse og utvikling av selskapet både strategisk og operativt, samt ansetter og fører tilsyn med daglig leder. Styret skal påse at daglig leder handler i selskapets interesser og i tråd med lovbestemmelser i gjeldende lovverk.

Styrerepresentanter kan bli holdt personlig økonomisk ansvarlig overfor selskapet eller aksjeeier for skade de har forvoldt forsettlig eller uaktsomt, jf. aksjeloven kap. 17 og IKS-loven § 38.

Styret har ansvar for å sikre at selskapets lønns og incentivordninger utformes slik at de fremmer verdiskapning i selskapet og fremstår som rimelige.

Kommunen har ikke formell instruksjonsrett direkte overfor styrerepresentanter i IKS eller AS.

Styret i virksomheten skal forholde seg til gjeldende vedtekter/selskapsavtale, gjeldende Eierskapsmelding for Kvinesdal kommune, samt kommunestyre- og formannskapsvedtak som virksomheten blir berørt av.

Daglig leder

Selskapets daglige ledelse tilligger daglig leder. Daglig leder er underordnet styret og skal følge de retningslinjer/pålegg som styret har gitt. Daglig leder skal sørge for at styret får et godt beslutningsgrunnlag.

Saker som er av prinsipiell eller uvanlig art for selskapet skal ikke daglig leder håndtere alene. Styret må først behandle og ta stilling til slike saker.

Kommunen som eier kontra kommunen som bestiller/kjøper av tjenester

Kommunen bestiller/kjøper også tjenester fra virksomheter den har eierinteresser i. Kommunens rolle som bestiller/kjøper av tjenester skal være klart atskilt fra rollen som eier.

Kommunens rolle som kunde hos egne selskaper/foretak ivaretas av kommunedirektøren, og reguleres av de tjenesteleveranseavtaler og kontrakter som inngås mellom virksomheten

som utfører/leverandør og kommunen som bestiller/kunde. Dette inngår som del av kommunedirektørens kontraktstyring, og er ikke en del av eierstyringen.

3.3 Eiermøter

At kommunens styring skjer ved deltakelse på generalforsamling og representantskapsmøter, hinder ikke at kommunen har dialog med virksomhetene også utenfor disse møtene. En slik dialog kan skje gjennom eiermøter.

Eiermøter er en uformell arena mellom representanter fra kommunen som eier, virksomhetens styre og daglig leder. Et eiermøte er ikke lovbestemt og kan sikre en løpende dialog mellom virksomheten og eier om saker som anses som viktige og prinsipielle. På disse møtene kan virksomheten og kommunen ta opp forhold, stille spørsmål og formidle synspunkter, utenom de formelle møtene og uten å treffe formelle beslutninger. På denne måten kan utvikling og strategi bli luftet og diskutert, men det bør ikke legges føringer eller «gis signaler» som anses å gripe inn i styrets myndighetsområde.

Dersom en eierkommune inviterer til eiermøte, kan man risikere at dette oppfattes som et signal om misnøye med selskapet/foretaket, eller at det er et forsøk på diktat fra eierkommunen. For å unngå dette, er det alltid virksomheten som skal invitere til eiermøtet, men møtene kan initieres av kommunen. Som utgangspunkt bør det gjennomføres jevnlig eiermøter, forutsatt at virksomheten eller kommunen finner det hensiktsmessig. I tillegg til eiermøtene, kan det avholdes kontaktmøter mellom virksomheten og eierkommunen på et administrativt nivå. Slike møter har til hensikt å sikre tilfredsstillende informasjonsutveksling.

3.4 Mål og rapportering

Kvinesdal kommune som eier ønsker å stille krav om realisering av fastsatte mål for virksomhetene. I interkommunale selskaper og aksjeselskaper hvor Kvinesdal kommune ikke er majoritetseier, skal kommunens eierrepresentant i representantskapet/generalforsamling arbeide for at de samme kravene blir oppfylt.

Virksomhetene skal årlig rapportere om de vesentligste kravene i eierskapsmeldinga er overholdt bl.a.:

- Har kommunen fått mulighet til å vurdere langsiktige strategiplaner minst én gang i valgperioden?
- Har virksomheten nådd målene som er satt for sist kalenderår?
- Har det sist år inntruffet ekstraordinære hendelser eller avlagt økonomiske resultater som er av vesentlig betydning for kommunen som eier?
- Har virksomheten forankret samfunnsansvaret i sine mål for virksomheten?
- Har virksomheten forankret målsettinger og tiltak i FNs bærekraftsmål?
- Har virksomheten etiske retningslinjer som jevnlig revideres?
- Har virksomheten rutiner for vurdering av eventuelle habilitetskonflikter?
- Er ansattes rettigheter ivaretatt ved at lovgivning og avtaleverk mellom arbeidsgiver og arbeidstakerorganisasjoner?

- Hvor stor kvinneandel består styret av, oppgitt i prosent?
- Har virksomheten styreinstruks og instruks for den daglige ledelse?
- Foretar styret evaluering av eget arbeid og kompetanse?
- Har virksomheten internkontrollsystem som bl.a. sikrer at lover og regler som gjelder selskapets drift blir overholdt?
- Følger virksomheten lov om offentlig anskaffelser?
- Følger virksomheten offentlighetsloven?
- Foretar virksomheten en risikovurdering som bl.a. innebærer en vurdering av om kommunale oppgaver blir utført i henhold til fastsatte strategier?

Kommunen vil gå gjennom virksomhetenes årlige rapporteringer, for å kontrollere om kommunens prinsipper blir praktisert. Virksomhetene skal oversende fastsatt årsregnskap senest 1. august hvert år.

3.5 Tilsyn og kontroll

Kommunestyret har det øverste ansvar for å sikre at kommunen når sine mål, at regelverket etterleves og at etiske hensyn ivaretas. Kontrollen utføres blant annet gjennom regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll. Kontrollutvalget skal på kommunestyrets vegne føre løpende kontroll av virksomhetene som kommunen eier, herunder gjennomføre eierskapskontroll (obligatorisk) og forvaltningsrevisjon (frivillig).

Kommunestyret skal sørge for at kontrollutvalget sikres gode nok rammebetingelser for å utøve sin funksjon tilfredsstillende.

Eierskapskontrollen innebærer å vurdere om den som utøver kommunens eierinteresser gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, politiske vedtak og eierskapsprinsipper.

Forvaltningsrevisjon innebærer systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets/formannskapetets vedtak. Dette er en kontroll av virksomhetens drift. Det er opp til kommunestyret å avgjøre om selskapskontrollen også skal omfatte forvaltningsrevisjon.

Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden utarbeide en plan for gjennomføring av eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon. Planen skal vedtas av kommunestyret. Planen bør angi hvilke eierinteresser og selskaper som kan være aktuelle å kontrollere, og i hvilken grad det er aktuelt å gjennomføre forvaltningsrevisjon. Med utgangspunkt i planen, skal kontrollutvalget avgi rapport til kommunestyret om gjennomførte kontroller samt resultatene av disse. Det er kontrollutvalget som planlegger og bestiller eierskapskontrollene, mens selve kontrollene utføres av revisjonen i tråd med god kommunal forvaltningsskikk². I tillegg har kommunens revisor et lovfestet ansvar for å gjennomføre eierskapskontroll, jf. kommuneloven § 24-2.

² Dette følger av forarbeidene til kommuneloven, jf. Prop. 46 L (2017-2018) side 324.

For at kontrollutvalget skal kunne ivareta sine tilsyns- og kontrolloppgaver, har utvalget rett til opplysninger og innsyn³ i virksomheter som kommunen i sin helhet eier alene eller sammen med andre kommuner/fylkeskommuner. I virksomheter med flere eiere bør eierne koordinere sin kontrollvirksomhet, slik at ikke mange eiere iverksetter kontrolltiltak uten koordinering.

Kommunens krav til og ansvar for en gjennomføring av internkontroll (egenkontroll) i selskapene vil være avhengig av valg av selskapsform og tilhørende lovbestemmelser, samt hvorvidt formålet til selskapet er å utføre kommunalt lovpålagte tjenester. Rutiner som sikrer kommunens oppfølging overfor selskap, inngår i kommunens egen internkontroll. Kvinesdal kommune forventer at de ulike selskaper, der kommunen har eierinteresser har betryggende internkontroll for sin virksomhet.

4. Kjennetegn ved de ulike organisasjonsformene

4.1 Innledning

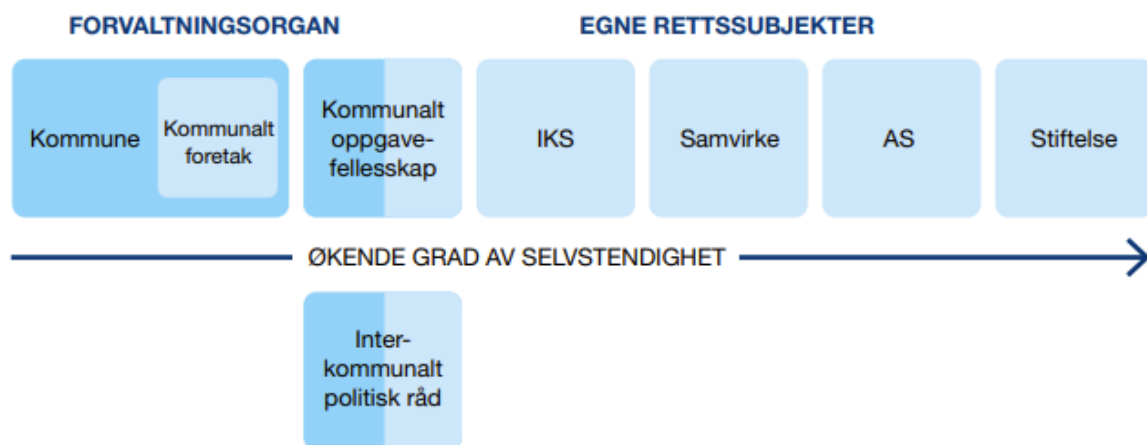
For at kommunestyret skal kunne etterleve eierstyringsprinsippene i kapittel 2, er det nødvendig med grunnleggende kunnskap om de ulike organisasjonsformene. Dette er viktig for å kunne velge rett organisasjonsform (prinsipp 1), utøve eierstyringen korrekt og på riktige arenaer (prinsipp 3 og 4), men også for å kunne forstå hvilke krav kommunen som eier kan stille til virksomhetene (prinsipp 5 til 12).

Når tjenesteproduksjon organiseres innenfor kommunens virksomhet, har kommunestyret i utgangspunktet all beslutningsmyndighet i samsvar med styringssystemet i kommuneloven. Dersom deler av den kommunale virksomheten drives etter privatrettslige organisasjonsformer, som egne juridiske enheter, må imidlertid kommunen følge de styringssystemene som gjelder for den aktuelle organisasjonsformen og gjeldende lovgivning.

Kommunen må forvalte samfunnets ressurser på en god og effektiv måte til det beste for kommunens innbyggere. Det bør derfor alltid ligge til grunn et økonomisk insentiv og/eller samfunnsmessig gevinst dersom kommunen skal selskapsorganisere deler av egen virksomhet eller ha eierinteresser i et kommersielt selskap.

Kommuneloven åpner for at kommunene kan utføre felles oppgaver gjennom ulike organisasjonsformer. Figur 4 gir en illustrasjon av grad av selvstendighet ved de ulike organisasjonsformene.

³ Jf. kommuneloven § 23-6.

Figur 4: Alternative organisasjonsformer og grad av fristilling. Jo lengre ut til høyre, desto større fristilling (Kilde KS, 2023).

Nedenfor gis en kort redegjørelse av de ulike kjennetegnene ved aksjeselskap, interkommunale selskap, interkommunale samarbeid, samvirkeforetak og kommunale foretak.

Stiftelser blir ikke omtalt, fordi stiftelser er selvstendige og ikke kan underlegges noen form for eierstyring. Stiftelser har ingen eier, den er såkalt styre eid. Stiftelser er kun hensiktsmessig dersom det er ønske om å gjøre virksomheten helt uavhengig av kommunen.

4.2 Aksjeselskap (AS)

Bestemmelsene om aksjeselskap (AS) er regulert i aksjeloven⁴. Et aksjeselskap kan eies av en kommune alene, sammen med andre kommuner/fylkeskommuner eller sammen med private rettssubjekter⁵. Aksjeselskap er et selvstendig rettssubjekt og ikke en del av kommunen.

I et aksjeselskap har eierne begrenset økonomisk risiko for selskapets økonomiske forpliktelser. Aksjeeierne er kun ansvarlig for innskutt kapital, noe som gir rom for at det kan tas høyere risiko uten at dette går direkte utover aksjonærene. Andelen av aksjene er førende for hvilke rettigheter en aksjonær har. For kommunen er det viktig at eierandelen er tilpasset kommunens formål med eierskapet.

Selskapets øverste eierorgan er generalforsamlingen. Gjennom generalforsamlingen, utøver eierne den øverste myndighet i selskapet. Her kan eierne fastsette rammer og gi nærmere regler for styret og daglig leder gjennom vedtekter, instruksjoner og andre generalforsamlingsvedtak. Det er generalforsamlingen som velger styret.

Selskapet ledes av styret og en daglig leder. Styret har det overordnede ansvaret for at selskapet drives i samsvar med eiernes formål, vedtektene, eventuelle instruksjoner fra eier, og

⁴ Lov om aksjeselskaper av 13. juni 1997 nr. 44.

⁵ I selskaper med flere eiere, kan disse inngå en aksjonæravtale. Aksjonæravtaler benyttes for å regulere forholdet mellom eierne, og kan eksempelvis omhandle spørsmål om stemmerett, fordeling av styreplasser, innskuddsplikt, forkjøpsrett mv.

innenfor rammen av lovverket. Styret har også en viktig funksjon for å sikre strategisk planlegging for selskapet. Daglig leder skal forholde seg til de pålegg og retningslinjer som styret har gitt.

Et AS etableres hovedsakelig der virksomheten har tjenester som gjennomføres i et konkurranseutsatt marked. Selskapsformen er lite egnet til å organisere lovpålagte tjenester, eller tjenester som har et stort behov for politisk styring gjennom demokratiske prosesser.

4.3 Interkommunale selskap (IKS)

Interkommunale selskap (IKS) er regulert i IKS-loven⁶. Disse selskapene kan bare eies av kommuner og fylkeskommuner, samt andre interkommunale selskap. Et interkommunalt selskap er et selvstendig rettssubjekt, som rettslig og økonomisk er skilt fra deltakerkommunene.

Hver av deltakerne (eierne) har ubegrenset ansvar for en viss prosent av selskapets samlede forpliktelser. På den måten har eierne til sammen et ubegrenset ansvar for forpliktelsene. Dette skiller interkommunale selskap fra aksjeselskap (AS), hvor ansvaret er begrenset. Eierne skal opprette en skriftlig selskapsavtale.

Selskapets øverste eierorgan er representantskapet. Deltakerkommunene utøver eierstyring gjennom sine valgte medlemmer i representantskapet. Hver deltakerkommune skal ha minst én representant i representantskapet. Kommunestyret har instruksjonsrett overfor sitt medlem i representantskapet. Det er representantskapet som velger styret.

Forvaltningen av selskapet ligger til styret og daglig leder, som i andre selskaper.

Opprettelse av interkommunale selskap er best egnet ved gjennomføring av kommunale tjenester som er behovs- og regelstyrt og som gjennom samarbeid er ment å gi stordriftsfordeler og større fagmiljøer. En grunntanke er at tjenestene fra et interkommunalt selskap skal kunne utføres bedre og mer kostnadseffektiv til kommunenes innbyggere og næringsliv.

4.4 Samvirkeforetak (SA)

Samvirkeforetak (SA) er regulert i samvirkeloven⁷. Samvirkeforetak er et selvstendig rettssubjekt og ikke en del av kommunen. Samvirkeforetak har til hovedformål å fremme medlemmenes økonomiske interesser.

Eierinteressene i samvirkeselskap er knyttet til bruken av selskapets varer/tjenester. Medlemmene har ved sitt medlemskap direkte nytte av den virksomheten som drives, og hovedformålet er å fremme medlemmenes økonomiske interesser. Samvirkeforetak eies av medlemmene og foretaket forvaltes av styret i tråd med vedtektene, mens daglig leder har ansvaret for den daglige driften av virksomheten.

⁶ Lov om interkommunale selskaper av 29. januar 1999 nr. 6.

⁷ Lov om samvirkeforetak av 29. juni 2007 nr. 81.

Årsmøtet er samvirkeforetakets høyeste organ, hvor medlemmene utøver sin medlemsinnflytelse som hovedregel ut fra prinsippet om at ett medlem, én stemme.

4.5 Interkommunalt samarbeid

Ved ny kommunelov av 2018, ble reglene om interkommunale samarbeid etter § 27 i kommuneloven av 1992 erstattet av to nye organisasjonsformer: Interkommunalt politisk råd og kommunalt oppgavefellesskap (KO).

4.5.1 Interkommunalt politisk råd

Interkommunalt politisk råd er regulert i kommuneloven kapittel 18. To eller flere kommuner kan gå sammen og opprette et interkommunalt politisk råd. Interkommunalt politisk råd er ment for politisk samarbeid om samfunnsspørsmål som er av felles interesse for deltakerkommunene. Et interkommunalt politisk råd er med andre ord et samarbeidsforum og skal ikke drive med tjenesteproduksjon.

Representantskapet er det øverste organet i et interkommunalt politisk råd. Alle deltakere i rådet skal være representert med minst ett medlem i representantskapet. Medlemmene velges av kommunestyret.

4.5.2 Kommunalt oppgavefellesskap (KO)

Kommunalt oppgavefellesskap (KO) er regulert i kommuneloven kapittel 19. Et kommunalt oppgavefellesskap kan opprettes av to eller flere kommuner for å løse felles oppgaver. I utgangspunktet kan oppgavefellesskapet samarbeide om å løse alle typer oppgaver, både lovpålagte og ikke-lovpålagte. Den enkelte lov vil likevel kunne legge begrensninger på muligheten til å samarbeide på et område. Myndigheten til å treffe enkeltvedtak kan ikke delegeres til oppgavefellesskapet. Det er opp til politikerne å avgjøre om det kommunale oppgavefellesskapet skal være et selvstendig rettssubjekt.

Representantskapet er det øverste organet i et kommunalt oppgavefellesskap, hvor samtlige deltakere skal være representert med minst ett medlem. Det er ikke krav om et eget styre. Dersom det ikke opprettes et styre, vil representantskapet i oppgavefellesskapet ivareta både kommuneinteressen og selskapsinteressen. Kommunen som deltaker i et kommunalt oppgavefellesskap har ubegrenset økonomisk ansvar for sin andel av oppgavefellesskapets forpliktelser.

4.5.3 Vertskommunesamarbeid

Vertskommunesamarbeid er regulert i kommuneloven kapittel 20. Vertskommunesamarbeid består av en vertskommune, og en eller flere samarbeidskommuner. Det er to mulige organiseringer av vertskommunesamarbeidet. Den første dekkes av kommuneloven § 20-2, administrativt vertskommunesamarbeid, også omtalt som vertskommune uten felles nemnd. Den andre formen, som dekkes av kommuneloven § 20-3, vertskommunesamarbeid med felles folkevalgt nemnd.

Samarbeidet etter § 20-2 innebærer at vertskommunen skal utføre oppgaver og treffe avgjørelser etter delegert myndighet fra samarbeidskommunen i enkeltsaker eller typer av saker som ikke er av prinsipiell betydning. Delegering av myndighet skjer ved at kommunestyret selv gir instruks til egen kommunedirektør om delegering til kommunedirektøren i vertskommunen.

Verskommunesamarbeid med felles folkevalgt nemnd, § 20-3 samarbeid, gir samarbeidskommunene mulighet til å delegerer myndighet til nemnda til å treffe vedtak i saker av prinsipiell betydning. Det skal skje ved at kommunestyrene selv delegerer den samme myndigheten til nemnda. Hver deltaker i samarbeidet skal være representert med minst to medlemmer i nemnda.

Når et vertskommunesamarbeid opprettes, skal det inngås en skriftlig samarbeidsavtale mellom deltakerne i vertskommunesamarbeidet, etter kommuneloven § 20-4.

Vertskommunesamarbeid kan brukes til et bredt spekter av kommunale oppgaver. Samarbeidsformen brukes typisk ved samarbeid om individrettete tjenester, som barnevern eller sosiale tjenester i NAV. Modellen er særlig tiltenkt oppgaver som innebærer offentlig myndighetsutøvelse.

4.6 Kommunale foretak (KF)

Kommuneloven kapittel 9 gir regler om kommunale foretak. Foretaket er en del av kommunen og ikke et eget selskap med rettslig eller økonomisk selvstendighet. Det innebærer at foretaket er en del av kommunale budsjetter, som setter rammer for virksomheten, og kommunen hefter for foretakets forpliktelser. I avtaler som foretaket inngår, er kommunen kontraktsmotpart.

Det kommunale foretaket er underlagt kommunestyret. Gjennom vedtektenes formålsbestemmelse fastsetter kommunestyret rammene for virksomheten. Foretaket ledes av et styre valgt av kommunestyret. Styret har alminnelig myndighet til å treffe avgjørelser i foretakets saker og foretaket rapporterer direkte til kommunestyret. Det er styret og daglig leder som opptrer utad på kommunens vegne.

Kommunedirektøren har ikke instruksjons- eller omgjøringsmyndighet overfor foretakets ledelse, men kan instruere styret og daglig leder om utsatt iverksettelse av vedtak inntil kommunestyret har behandlet saken, såkalt utsettende veto.

Reglene om kommunale foretak tar særlig sikte på å gi et alternativ for mer selvstendig organisering av kommunale oppgaver enn en kommunal etat/enhet/virksomhet. Med kommunale foretak får man en balanse mellom kommunal styring og kontroll på den ene siden, og frihet for foretaksledelsen på den andre siden. Organisasjonsformen benyttes som regel når både forretningsmessige og samfunnsmessige hensyn skal ivaretas.

4.7 Organisasjonsformenes forhold til offentlighetsloven, forvaltningsloven, regelverket for offentlige anskaffelser og statsstøtte

Offentlighetsloven gjelder for kommunalt eide selskaper dersom det offentlige har eierandeler som gir rett til mer enn halvparten av stemmene i det øverste organet, eller direkte eller indirekte har rett til å velge mer enn halvparten av medlemmene med stemmerett i det øverste organet. Offentlighetsloven gjelder likevel ikke for offentlig eide selskaper som hovedsakelig driver næringsvirksomhet i direkte konkurranse med og på samme vilkår som private.

Kommunens eierskap skal være offentlig og tilgjengelig for kommunens innbyggere. Kommunen forventer at selskaper som er omfattet av offentlighetsloven, iverksetter tiltak som sikrer åpenhet og innsyn i samsvar med lovens krav. Eiermøter og generalforsamlinger skal normalt være offentlige. Dette gjelder likevel ikke dersom åpenhet skader selskapets eller kommunens interesser, og kommuneloven og offentlighetsloven gir hjemmel for å lukke møtet og/eller holde dokumenter unntatt fra offentlighet.

Forvaltningsloven gjelder for all virksomhet som drives innenfor kommunen som eget rettssubjekt, inkludert kommunale foretak. Selskaper omfattes som utgangspunkt ikke av forvaltningsloven. Men i tilfeller der selskapet har så tett tilknytning til forvaltningen at de kan anses å være «organer for stat, kommuner eller fylkeskommuner» vil forvaltningsloven likevel gjelde. Grensedragningen her beror på en helhetsvurdering. Relevante vurderingstemaer er selskapsform, formålet og bakgrunnen for opprettelsen, hva slags virksomhet selskapet driver, om selskapet har monopolvirksomhet, og om den må regnes som et ledd i gjennomføringen av kommunal eller fylkeskommunal politikk. Det sentrale vurderingstemaet vil være hvor sterk reell tilknytning det er mellom selskapet og forvaltningen.

Alle selskaper som selv er offentlige myndigheter, eller som direkte eller indirekte er kontrollert av offentlige myndigheter gjennom finansiering, styresammensetning eller lignende er underlagt **lov om offentlige anskaffelser og reglene om statsstøtte**.

I utgangspunktet gjelder anskaffelsesregelverket alltid når en kommune kjøper varer eller tjenester. Når kommunen kjøper tjenester fra selskaper kommunen selv eier, finnes det to unntak fra regelverket om offentlige anskaffelser. Det ene unntaket er egenregi, det andre unntaket er enerett.

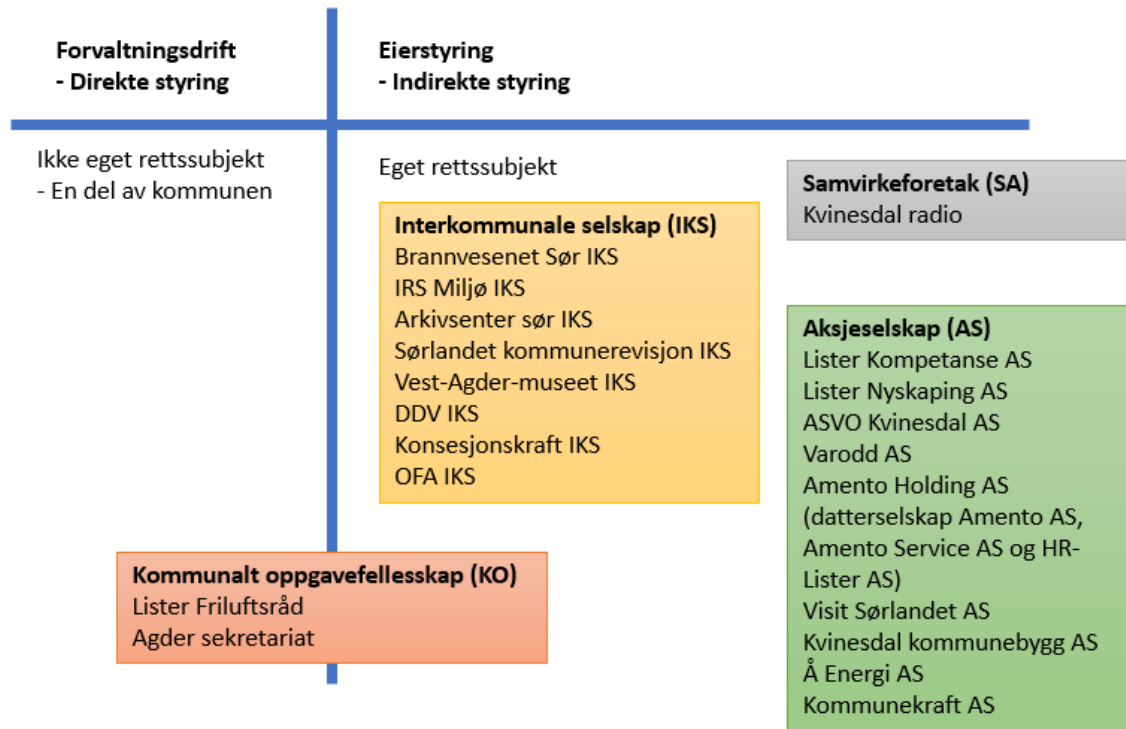
Ulike former for støtte som for eksempel kapitaltilskudd, avkall på utbytte eller gevinst, lån med rentefordeler, salg eller leie under markedspris, mv. til selskaper kommunen eier kan utgjøre ulovlig offentlig støtte.

Dersom selskapet oppnår en økonomisk fordel av at det offentlige opptrer på en annen måte enn en privat eier ville ha gjort i en tilsvarende situasjon, utgjør denne fordelingen offentlig støtte i EØS-avtalens forstand. Denne kan være konkurransevridende. Dette gjelder også for offentlig eide aksjeselskaper.

Selskapene bør i samarbeid med revisor gjøre konkrete vurderinger om regelverkene kommer til anvendelse.

5. Gjennomgang av kommunens eierinteresser

Kvinesdal kommune har eierinteresser i til sammen 20 virksomheter (aksjeselskap, interkommunale selskap, samvirkeforetak og kommunalt oppgavefelleskap). I figur 5 er disse virksomhetene plassert ut fra organisasjonsmodell:

Figur 5: Oversikt over Kvinesdal kommunes eierinteresser.

Kvinesdal kommune har ulike formål med hver enkelt virksomhet som kommunen eier. Gjennomgående er at de fleste virksomhetene utfører samfunnsmessige oppgaver for kommunen eller at kommunen er eier som følge av verdibaserte eller politiske årsaker.

Nedenfor følger presentasjon av virksomhetene som Kvinesdal kommune er hel- eller deleier i. For alle virksomhetene gjelder at den formelle eierskapsoppfølgingen skjer gjennom myndighetsutøvelsen i virksomhetenes generalforsamlinger, representantskapsmøter eller årsmøter.

5.1 Heleide aksjeselskap

5.1.1 ASVO Kvinesdal AS

Formål med eierskapet

Gjennom eierskapet i ASVO Kvinesdal vil Kvinesdal kommune bidra til å oppfylle målet om full sysselsetting, anstendig arbeid for alle og forhindre utenforskap. Arbeid er den viktigste faktoren for å forhindre fattigdom.

Om virksomheten

ASVO Kvinesdal har ulike roller og ansvarsområder, der en av den er drift av kommunes dagsenter for utviklingshemmede. De andre er leverandør av de statlige arbeidsmarkedstiltakene varig tilrettelagt arbeid og arbeidsforberedende trening. Siden virksomheten ble etablert i 1992 har selskapet endret seg i takt med samfunnsutviklingen. Det overordnede målet er til enhver tid å ivareta den enkeltes verdighet, selvfølelse og respekt. Virksomheten har ulike avdelinger som tilbyr ulike produkter og tjenester. Virksomheten har ikke som formål å skaffe kommunen økonomisk utbytte. Virksomhetens overskudd skal forbli i selskapet og disponeres til formål som styrker den fremtidige driften.

Eierskapsstrategi

For Kvinesdal kommune er ASVO Kvinesdal en viktig samarbeidspartner og tilrettelegger for å hjelpe mennesker ut i arbeidslivet, og kan slik bidra til målet om full sysselsetting, anstendig arbeid for alle og begrense utenforskap.

I kommuneplanens samfunnsdel 2022-2040 heter det at «I Kvinesdal er alle inkludert i utdanningsløp eller arbeidsliv». Kommunens eierinteresser i arbeidsmarkedsbedrifter må sees i lys av dette. Arbeidsmarkedsbedrifter gir en meningsfull arbeidshverdag til mennesker med nedsatt yrkesevne og/eller funksjonshemming og støtter slik opp om ambisjonene i kommuneplanens samfunnsdel. Kommunens eierskap i denne typen virksomheter er av samfunnspolitisk karakter, og der hovedmålsettingen er å sikre meningsfull sysselsetting til personer som av ulike årsaker er falt utenfor det ordinære arbeidsmarkedet for kortere eller lengre periode.

5.1.2 Kvinesdal kommunebygg AS

Formål med eierskapet

Gjennom eierskapet i Kvinesdal kommunebygg ønsker Kvinesdal kommune å legge til rette for hensiktsmessige bygg for tjenester som kommunen skal yte og samtidig bevare verdien i eiendomsmassen.

Om virksomheten

Kvinesdal kommunebygg skal bygge, eie, drive og leie ut bygg og deler av bygg til forskjellige typer offentlig formål, blant annet utleieboliger til vanskeligstilte.

Selskapet har ikke som formål å skaffe kommunen økonomisk utbytte. Overskudd skal forbli i selskapet og disponeres til formål som styrker den fremtidige driften.

Eierskapsstrategi

For Kvinesdal kommune anses selskapet som et redskap for å sikre hensiktsmessige bygg til offentlig formål samtidig som eiendomsverdiene bevares. Eierskapet er samfunnsmessig motivert.

5.2 Deleid aksjeselskap

5.2.1 Amento Holding AS

Kommunens eierandel 11,8 %. Holdingselskapet er 100 % offentlig eid og eier datterselskapene Amento AS, Amento Service AS og HR-Lister AS.

Formål med eierskapet

Formålet med eierskapet i Amento Holding, herunder datterselskapene Amento AS, Amento Service AS og HR-Lister AS, er at Kvinesdal kommune ønsker å bidra til å oppnå målet om full sysselsetting og anstendig arbeid for alle, og samtidig begrense utenforskap.

Om virksomheten

Amento er den største arbeids- og inkluderingsbedriften i Lister. Selskapet har over 35 års erfaring med rekruttering og tilbyr produkter og tjenester innenfor integrering, omstilling og kompetanseheving i arbeidslivet. Amentos hovedfokus er å få jobbsøkere ut i jobb. Selskapet er hovedleverandør til Nav Lister innen Arbeidsforberedende trening (AFT). Selskapet har ikke økonomisk erverv til formål og er fritatt skatteplikt etter skatteloven.

Eierskapsstrategi

I kommuneplanens samfunnsdel 2022-2040 heter det at «I Kvinesdal er alle inkludert i utdanningsløp eller arbeidsliv». Kommunens eierinteresser i arbeidsmarkedsbedrifter må sees i lys av dette.

Arbeidsmarkedsbedrifter gir en meningsfull arbeidshverdag til mennesker med nedsatt yrkesevne og/eller funksjonshemming og støtter slik opp om ambisjonene i kommuneplanens samfunnsdel. Kommunens eierskap i denne typen virksomheter er av samfunnspolitisk karakter, og der hovedmålsettingen er å sikre meningsfull sysselsetting til personer som av ulike årsaker er falt utenfor det ordinære arbeidsmarkedet for kortere eller lengre periode.

5.2.2 Lister Kompetanse AS

Kommunens eierandel 8,11 %. Hovedaksjonær Agder fylkeskommune (51,4 %).

Formål med eierskapet

Gjennom eierskapet i Lister Kompetanse ønsker Kvinesdal kommune å bidra til kompetanseutvikling og utdanning både i Listerregionen og egen kommune.

Om virksomheten

Lister Kompetanse tilbyr desentralisert og distriktsvennlig utdanning på universitets-, høgskole- og fagskolenivå gjennom samarbeid med universiteter, høgskoler og fagskoler. Studiene er nettbasert kombinert med samlinger og de fleste studiene er gratis. Studietilbudet varierer fra år til år ut fra etterspørsel og tilbud selskapet får fra sine samarbeidspartnere. Selskapet har ikke som formål å skaffe aksjonærene økonomisk utbytte.

Eierskapsstrategi

Kommunens eierskap i Lister Kompetanse er et verktøy for å realisere ambisjonen i kommuneplanens samfunnsdel om at «*I Kvinesdal er alle inkludert i utdanningsløp eller arbeidsliv*», og spesifikt strategien om at flere tar høyere utdanning og fagutdanning basert på fremtidens kompetansebehov. Kommunen anser sitt eierskap å være av samfunnspolitisk karakter.

5.2.3 Lister Nyskaping AS

Kommunens eierandel 3,65 %. Hovedaksjonær Siva – Selskapet for industrivekst (15,79 %).

Formål med eierskapet

Gjennom eierskapet i Lister Nyskaping ønsker Kvinesdal kommunen å være med å legge til rette for et nyskapende og bærekraftig næringsliv. For kommunen anses selskapet å være en viktig aktør i arbeidet med å skape bærekraftig vekst i industri og næringsliv både i regionen og lokalt.

Om virksomheten

Lister Nyskaping er en lagspiller for næringslivet i Listerregionen. Sammen med lokalmiljøet jobber selskapet målrettet for vekst og utvikling i bedriftene. Selskapet tilbyr bedriftsrådgivning, hjelp til utvikling av forretningsideer, markedsplanelegging, nettverksbygging, kurs, internasjonalisering og andre utviklingsrelaterte oppgaver. Lister Nyskaping er ofte involvert i regionale nærings- og samfunnsprosjekter. Selskapet har ikke som formål å skaffe aksjonærene økonomisk utbytte.

Eierskapsstrategi

Kommunens eierskap i Lister Nyskaping anses å være av næringspolitisk karakter og må sees som et virkemiddel for å realisere ambisjonen i kommuneplanens samfunnsdel om at

«Kvinesdal har et nyskapende og bærekraftig næringsliv». Selv om selskapet ikke har erverv som formål, forventer kommunen at selskapet driver effektivt og rasjonelt.

5.2.4 Kommunekraft AS

Kommunens eierandel: 1 aksje. Kommunekraft er eid av 126 kommuner, 7 fylkeskommuner og Landssamanslutninga av vasskraftkommunar (LVK).

Formål med eierskapet

Gjennom eierskapet i Kommunekraft sikrer Kvinesdal kommune seg profesjonell bistand ved omsetning av konsesjonskraft i markedet.

Om virksomheten

Kommunekraft bistår aksjonærkommuner som ønsker å selge kraft på fastpriskontrakter eller som ønsker å inngå avtale om forvaltning av fysisk kraft. Kommunekraft er selv ikke part i avtalene, men bistår kommunene med blant annet å innhente tilbud fra interessenter. Kommunekraft har utarbeidet en rekke standarder for å gjøre prosessen for kommunene enklere. Advokater i Kommunekraft bistår også aksjonærkommuner i spørsmål om anbud og offentlig støtte, konsesjon og skattespørsmål. Selskapet er et «non-profit»-selskap som bistår kommuner og fylkeskommuner med å selge kraft i markedet til best mulig priser.

Eierskapsstrategi

Kommunens eierinteresser i Kommunekraft anses som finansielt motivert, da bistanden kommunen mottar fra selskapet, skal være med å sikre at kommunen får best mulig vilkår ved omsetning av konsesjonskraft i markedet.

5.2.5 Varodd AS

Kommunens eierandel 0,06 %. Hovedaksjonær Kristiansand kommune (59,94 %).

Formål med eierskapet

Gjennom eierskapet i Varodd ønsker Kvinesdal kommune å bidra til et inkluderende arbeidsliv og forhindre utenforskap.

Om virksomheten

Varodd er en av Norges største arbeids- og inkluderingsbedrifter. Virksomhetens hovedformål er å bidra til økt arbeidsdeltakelse og arbeidsinkludering av personer som står utenfor arbeidslivet i kommuner i Agder. Selskapets formål ivaretas også gjennom eierskap i andre selskaper. Varodd konsernet består av Arbeids- og inkluderings-bedriftene Varodd Arbeid og Inkludering AS, Mindus AS og A3 Ressurs Vennesla AS. Konsernet består i tillegg av datterselskapene Varodd Utvikling AS, Varodd Velferdsteknologi AS, Varodd Eiendom AS, A3 Ressurs Utvikling AS og Able Nordic AS (Danmark).

Eierskapsstrategi

I kommuneplanens samfunnsdel 2022-2040 heter det at «I Kvinesdal er alle inkludert i utdanningsløp eller arbeidsliv». Kommunens eierinteresser i arbeidsmarkedsbedrifter må sees i lys av dette.

Arbeidsmarkedsbedrifter gir en meningsfull arbeidshverdag til mennesker med nedsatt yrkesevne og/eller funksjonshemming og støtter slik opp om ambisjonene i kommuneplanens samfunnsdel. Kommunens eierskap i denne typen virksomheter er av samfunnspolitisk karakter, og der hovedmålsettingen er å sikre meningsfull sysselsetting til personer som av ulike årsaker er falt utenfor det ordinære arbeidsmarkedet for kortere eller lengre periode.

5.2.6 Visit Sørlandet AS

Kommunens eierandel 0,40 %.

Formål med eierskapet

Gjennom eierskapet i Visit Sørlandet, ønsker Kvinesdal kommune å bidra til å øke synligheten og oppmerksomheten rundt Sørlandet og Kvinesdal som attraktive reisemål.

Om virksomheten

Visit Sørlandet er et klyngenettverk for bedrifter i reiselivs-, opplevelses- og kulturnæringen på Sørlandet og i Telemark. Selskapet har som mål å være den ledende innovasjonspartneren for reiseliv, kultur og opplevelsesnæringen i regionen. Selskapet skal i tillegg arbeide med synlighet og posisjonering av regionen som reisemål i samarbeid med næringen, kommuner og fylkeskommuner. Visit Sørlandet har ansvaret for å koordinere, fasilitere og gjennomføre felles markedsaktiviteter som bidrar til økt synlighet og oppmerksomhet rundt Sørlandet som reisemål. Selskapet har ikke erverv som formål. Eventuelt overskudd skal benyttes til å fremme selskapets formål.

Eierskapsstrategi

I kommuneplanens samfunnsdel 2022-2040 er det uttrykt mål om at «Kvinesdal er et attraktivt sted å besøke». Kommunens eierinteresser i selskapet må sees som et virkemiddel i arbeidet med å skape oppmerksomhet og interesse rundt Kvinesdal som reisemål. Utover det er også eierskapet motivert utfra næringspolitiske hensyn.

5.2.7 Å Energi AS

Kommunens eierandel 1,67 %. Statskraft er største eier med en eierandel på 32,36 %. Resterende er kommunalt eierskap med 67,38 %.

Formål med eierskapet

Kvinesdal kommunens eierskap i Å Energi er både finansielt og næringspolitisk begrunnet. Kommunens aksjepost representerer en betydelig verdi for kommunen. Det er derfor viktig med sterkt fokus på høy verdiskaping og god finansiell avkastning til eierne. Selskapets aktiviteter generer sysselsetting, skatteinntekter og ringvirkninger for hele landsdelen. Selskapet er en bærebjelke i landsdelens næringsklynge sentrert rundt energi og miljø. Å Energi AS er derfor et viktig selskap for kommunen også i næringspolitisk sammenheng.

Om virksomheten

Å Energi er Norges største kraftkonsern med virksomheter i hele verdikjeden, fra produksjon til forbruker. Vannkraft er fundamentet i virksomheten med 72 hel- og deleide kraftverk. Å Energi er Norges nest største nettselskap med over 30 000 kilometer langt kraftnett som distribuerer kraft til nettkunder i Buskerud og Agder. Virksomheten har fem forretningsområder: Vannkraft, Fornybar forvaltning, Nett, Kunde og digitale løsninger samt Ny industri. Selskapets viktigste samfunnsoppdrag er å øke produksjonen av ren og rimelig fornybar energi, å sørge for at strømmen leveres effektivt gjennom nettet, og å utvikle nye og bedre energitjenester i Norge og Norden. Det er en målsetning at Å Energi skal utbetale utbytte. Selskapets utbyttepolitikk fastsettes av Agder-aksjonærene og Buskerud-aksjonærene i fellesskap som beskrevet i Samordningsavtalen.

Eierskapsstrategi

Kvinesdal kommunens eierskap i Å Energi kan karakteriseres som både finansielt og næringspolitisk motivert. Kommunen forventer et høyt og forutsigbart utbytte fra Å Energi, men ønsker samtidig å sikre en kapitalisering av selskapet som muliggjør en langsiktig utvikling av Å Energi i samsvar med selskapets samfunnsoppdrag. Kvinesdal kommunestyret sluttet seg i sak 32/23 til felles eierstrategi for Å Energi.

5.3 Samvirkeforetak (SA)

5.3.1 Radio Kvinesdal

Radio Kvinesdal er et samvirkeforetak⁸ bestående av tre medlemmer.

Formål med eierskapet

Gjennom eierskapet i Radio Kvinesdal ønsker Kvinesdal kommune å legge til rette for en lokalradio i kommunen.

Om virksomheten

Radio kvinesdal er en lokal allmenradio fra alle til alle. Radioen har daglige sendinger.

⁸ Samvirkeforetak stiftet før 1. januar 2008 betegnes som andelslag (har begrenset ansvar).

Eierskapsstrategi

Kommunens eierskap i Radio kvinesdal har ingen strategiske interesser utover at det er ønskelig med en nærradio i kommunen. Kommunens eierstyring skjer på årsmøte.

5.4 Kommunalt oppgavefelleskap (KO)

5.4.1 Agder sekretariat KO

Kommunens eierandeler i Agder sekretariat og ansvarsandeler for fellesskapets forpliktelser er 1/13. Eierandel og deltakeransvar endres ved opptak av nye kommuner eller utmelding av kommuner. Andre deltakerkommuner er Bygland, Bykle, Evje og Hornes, Farsund, Flekkefjord, Hægebostad, Iveland, Lindesnes, Lyngdal, Sirdal, Valle og Åseral.

Formål med eierskapet

Gjennom eierskapet i Agder sekretariat sikrer Kvinesdal kommune en profesjonell og effektiv gjennomføring av kommunelovens krav om uavhengig sekretariatsfunksjon for kontrollutvalget.

Om virksomheten

Agder sekretariat skal utføre sekretariatsfunksjonen for deltakerkommunenes kontrollutvalg etter de til enhver tid gjeldende lover og forskrifter om kontrollutvalg. Selskapet skal gi deltakerkommunenes kontrollutvalg effektiv og kompetent bistand. Selskapet er ikke kommersielt. Virksomheten har eget styret og er eget rettssubjekt.

Eierskapsstrategi

Kommunens eierskap i Agder sekretariat skal sikre at kommunen har et profesjonelt og effektivt kontrollutvalgssekretariat som svarer til kommunelovens bestemmelser, og bistår kontrollutvalget med nødvendig kunnskap og kompetanse. Kontrollutvalgets arbeid er essensielt for å oppnå en velfungerende egenkontroll i kommunen, og Agder sekretariat er en avgjørende ressurs i dette arbeidet.

5.4.2 Lister Friluftsråd KO

Kommunens eierandeler i Lister Friluftsråd og ansvarsandeler for fellesskapets forpliktelser fordeles forholdsvis etter kommunens innbyggertall. Andre deltakerkommuner er Farsund, Flekkefjord, Hægebostad, Lyngdal og Sirdal.

Formål med eierskapet

Gjennom eierskapet i Lister Friluftsråd ønsker Kvinesdal kommune å fremme og legge til rette for et aktivt, allsidig og miljøvennlig friluftsliv.

Om virksomheten

Lister Friluftsråd skal i samarbeid med deltakerkommunene, andre offentlige myndigheter og organisasjoner, ivareta og øke interesse, forståelse og muligheter for allsidig og miljøvennlig friluftsliv til beste for befolkningens trivsel og helse. Friluftsrådet skal fungere som et kompetansesenter for friluftsliv for deltakerkommunene og andre samarbeidspartnere. Friluftsrådet kan gi høringsuttalelser og engasjere seg i saker av betydning for friluftslivet i deltakerkommunene. Konkrete arbeidsoppgaver og arbeidsfordeling mellom friluftsrådet og deltakerkommunene fastsettes gjennom årlig arbeidsplan som vedtas på representantskapsmøtet. Selskapet er ikke kommersielt. Virksomheten har eget styre og er eget rettssubjekt.

Eierskapsstrategi

Med eierskapet i Lister Friluftsråd ønsker kommunen både å fremme og legge til rette for opplevelser i friluft hele året. Kommunens eierinteresser i selskapet er et viktig verktøy for å legge til rette for god folkehelse og ambisjonen i kommuneplanens samfunnsdel om at «*Alle innbyggere opplever gode helse og trivsel.*». Kommunen forventer at virksomheten driver kostnadseffektivt.

5.5 Interkommunale selskap (IKS)

5.5.1 Arkivsenter sør IKS

Kommunens eierandel 3,3 %. Andre deltakere er Agder fylkeskommune og kommunene Farsund, Flekkefjord, Hægebostad, Kristiansand, Lindesnes, Lyngdal, Sirdal, Venesla og Åseral.

Formål med eierskapet

Gjennom eierskapet i Arkivsenter sør sikrer Kvinesdal kommune en profesjonell og effektiv gjennomføring av arkivlovens intensjoner og bestemmelser, samt fungere som arkivdepot for kommunen.

Om virksomheten

Selskapet er rådgivningsorgan og depot for eierne, og gir råd og opplæring i elektronisk og papirbasert dokumentflyt og arkiv. Arkivsenter sør skal arbeide for at verdifullt kommunalt og fylkeskommunalt arkivmateriale blir tatt vare på og gjort tilgjengelig for offentlig bruk, forskning og andre administrative og kulturelle formål i samsvar med arkivloven. Selskapet skal bidra til rasjonell og effektiv arkivdanning og bygge opp den arkivfaglige kompetansen i kommunene. Arkivsenter sør kan utføre tjenester og oppdrag for private og offentlige arkivselskaper, dersom det ikke går utover ordinære plikter ovenfor eierkommunene. Selskapet er ikke kommersielt.

Eierskapsstrategi

Kommunens eierskap i Arkivsenter sør er politisk begrunnet og virksomheten utfører lovpålagte oppgaver innenfor arkivloven. Kommunen forventer at virksomheten driver effektivt og har solid faglig kompetanse innenfor sitt tjenesteområde.

5.5.2 Brannvesenet Sør IKS

Kommunens eierandel 12,24 %. Andre deltakerkommuner er Farsund, Hægebostad, Lindesnes, Lyngdal og Åseral.

Formål med eierskapet

Brannvesenet Sør skal på vegne av deltakerkommunene ivareta de lovpålagte oppgavene og utøve kommunens myndighet etter brann- og eksplosjonsvernloven med forskrifter. Gjennom eierskapet i selskapet ønsker Kvinesdal kommunen å bidra til en mer effektiv utnyttelse av ressursene. Sikre økt kvalitet på tjenestene og gi rom for mer spesialisert kompetanse både i beredskap og i det forebyggende arbeidet.

Om virksomheten

Brannvesenet Sør skal ivareta deltakerkommunenes oppgaver og myndighet etter brann- og eksplosjonsvernloven, herunder brannberedskap og brannforebygging, samt deltakelse i interkommunalt utvalg mot akutt forurensning (IUA) Vest Agder vestre del. Her innehar virksomheten rollen som vertsbrannvesen med ansvar for den daglige drift og opplæring av brannmannskapene i regionen. Selskapet er ikke kommersielt.

I Kvinesdal har Brannvesenet Sør to brannstasjoner, henholdsvis på Åmot industriområde (Liknes) og på Kvinlog. Brannvesenet Sør har totalt 32 kjøretøyer fordelt på brannstasjonene i regionen. Kommunegrensene viskes bort, nærmeste stasjon rykker ut.

Eierskapsstrategi

Kommunens eierskap i Brannvesenet Sør er politisk begrunnet og virksomheten utfører lovpålagte oppgaver innenfor brann- og eksplosjonsvern, samt akutt forurensning. Kommunen forventer at virksomheten driver kostnadseffektivt og har høy kompetanse innenfor sitt tjenesteområde.

5.5.3 Det Digitale Vestre Agder, DDV IKS

Kommunens eierandel 14 %. Andre deltakerkommuner er Farsund, Flekkefjord, Hægebostad, Lindesnes og Åseral.

Formål med eierskapet

Gjennom eierskapet i DDV, ønsker Kvinesdal kommune å sikre at kommuneorganisasjonen har effektive og tidsriktige digitale løsninger og verktøy.

Om virksomheten

DDV er et interkommunalt IKT-samarbeid. DDV ivaretar eierkommunenes oppgaver knyttet til drift, service, forvaltning og utvikling av informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT). Videre ivareta selskapet inngåelse og oppfølging av avtaler om kjøp av varer og tjenester fra eksterne leverandører innen IKT-området. Selskapet er ikke kommersielt.

Eierskapsstrategi

I kommuneplanens samfunnsdel 2022-2040 har kommunen et uttrykt mål om at «Kvinesdal kommune er innovativ og digital». Kommunens eierinteresser i DDV skal være med å bygge opp under denne ambisjonen gjennom å sikre effektive og tidsriktige digitale løsninger og verktøy. Kommunen forventer at selskapet driver kostnadseffektiv og har solid faglig kompetanse innenfor IKT.

5.5.4 IRS miljø IKS

Kommunens eierandel 24,7 %. Andre deltakerkommuner er Flekkefjord, Lund og Sirdal.

Formål med eierskapet

Gjennom eierskapet i IRS Miljø ønsker Kvinesdal kommune å sikre kommunen en effektiv, profesjonell og bærekraftig håndtering av husholdningsavfall. Eierskapet skal også bidra til å at Kvinesdal kommune når sine klima- og miljømål.

Om virksomheten

IRS Miljø skal ivareta deltakerkommunens ansvar for innsamling og behandling av husholdningsavfall og slam. Selskapet kan utføre andre oppgaver innenfor fagområdet renovasjon eller beslektede områder, dersom det ikke medfører kostnader som gir økte renovasjonsgebyr. IRS Miljø driver i henhold til regelverket til selvkost for behandling av husholdningsavfall. Aktiviteten er lovregulert slik at selskapet har enerett på å utføre disse tjenestene. Selskapet er ikke kommersielt.

Eierskapsstrategi

Kommunens eierskap i IRS Miljø er politisk begrunnet og skal ivareta Kvinesdal kommunens oppgaver innenfor avfallsbehandling, gjenvinning og ombruk. Etter forurensningsloven er kommuner pålagt et ansvar for innsamling av husholdningsavfall og spesialavfall. Kommunen forventer at selskapet i tillegg til å drive kostnadseffektivt leverer godt innenfor kundetilfredshet, bærekraftig miljø og innovasjon. For kommune er IRS Miljø et viktig verktøy for å kunne oppfylle ambisjonene om at Kvinesdal skal være et klima- og miljøvennlig samfunn.

5.5.5 Konesjonskraft IKS (KIKS)

Kommunens eierandel 3,62 %. Konesjonskraft IKS er et interkommunalt samarbeid mellom Agder fylkeskommune og 19 kommuner i Agder.

Formål med eierskapet

Eierskapet i Konesjonskraft skal vokte og forsvare Kvinesdal kommunes konsesjonskrafts rettigheter, ta vare på verdien og tilbakeføre den til kommunen.

Om virksomheten

Konesjonskraft skal være en ledende nasjonal forvalter av konsesjonskrafts rettigheter. Selskapet skal sørge for at konsesjonskraft blir omsatt i markedet og prissikret i samsvar med risikostrategien fastsatt av selskapets styre.

Eierskapsstrategi

Kommunens eierinteresser i Konesjonskraft er finansielt motivert. Kraftinntektene er viktige for den kommunale velferdsproduksjonen og for utvikling av infrastruktur og næringslivet. For Kvinesdal kommune er Konesjonskraft et viktig verktøy for å trygge konsesjonskraftordningen som en kommunal rett og sikre kommunen påregnelige og gode inntekter.

5.5.6 OFA IKS (Offentlig Fellesinnkjøp på Agder)

Kommunens eierandel 3 %. OFA er et interkommunalt samarbeid mellom Agder fylkeskommune og samtlige 25 kommuner på Agder.

Formål med eierskapet

Gjennom eierskapet i OFA skal Kvinesdal kommune sikres vare- og tjenesteavtaler som representerer økonomisk gevinster eller andre fordeler.

Om virksomheten

OFA skal gjennomføre konkurranser, inngå og forvalte vare- og tjenesteavtaler på vegne av eierne. Selskapet skal også yte eierne rådgivning i den forbindelse. Selskapet skal påse at anskaffelsene skjer i samsvar med regelverket. OFA vil søke å støtte lokalt næringsliv i kommunene og legge til rette for lokale leveranser.

Eierskapsstrategi

Kommunens eierinteresser i OFA er finansielt motivert. Gjennom eierskap i OFA ønsker kommunen å sikre seg gunstige felles anskaffelser og samtidig legge til rette for et større fagmiljø. Kommunen forventer at selskapet driver kostnadseffektiv og har solid fagkompetanse innenfor anskaffelser og kontraktsoppfølging.

5.5.7 Sørlandets kommunerevisjon IKS

Kommunens eierandel 3 %. Sørlandets kommunerevisjon IKS er et interkommunalt samarbeid mellom 18 kommuner på Agder.

Formål med eierskapet

Gjennom eierskapet i Sørlandets kommunerevisjon sikrer Kvinesdal kommune en profesjonell og effektiv gjennomføring av revisjonslovens intensjoner og bestemmelser.

Om virksomheten

Sørlandets kommunerevisjon skal utføre lovpålagte revisjonsoppgaver for deltakerkommunene etter kommuneloven med tilhørende forskrifter. Revisjonsarbeidet omfatter regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Selskapet utfører også andre tjenester/oppdrag, så lagt dette er forenlig med selskapets revisjonsoppgaver. Selskapet er ikke kommersielt.

Eierskapsstrategi

Kommunens eierinteresser i Sørlandets kommunerevisjon er politisk begrunnet og skal bidra til gjennomføring av revisjon og tilsyn i henhold til kommuneloven og tilhørende forskrifter om revisjon og kontrollutvalg. Kommunen forventer at selskapet driver kostnadseffektiv og har solid fagkompetanse innenfor tjenesteområdet.

5.5.8 Vest-Agder-museet IKS

Kommunens eierandel 1 %. Andre deltakere Agder fylkeskommune (50 %) og kommunene Farsund, Flekkefjord, Hægebostad, Lyngdal, Lindesnes, Kristiansand, Sirdal og Vennesla.

Formål med eierskapet

Gjennom eierskapet i Vest-Agder-museet ønsker Kvinesdal kommune å sikre publikum tilgang til kultur, kunst og historie. Samtidig sikres ivaretagelse og bevaring av kulturskatter.

Om virksomheten

Vest-Agder-museet organiserer innsamling, bevaring, dokumentasjon, forskning og formidling av kunst- og kulturhistorie. Museet skal bidra til at de deltagende kommunene får et godt museumstilbud. Etter avtale kan museet gi faglig bistand til museer/kommuner som ikke er med i selskapet. De museumsfaglige oppgavene utføres i samsvar med IOCMs museumsetiske regelverk. Selskapet er ikke kommersielt.

Eierskapsstrategi

Kommunen anser sitt eierskap i Vest-Agder-museet å være av kulturpolitisk karakter. Kvinesdal kommune forventer at selskapet holder høy kvalitet på sin virksomhet og driver kostnadseffektivt.